

ความสัมพันธ์ระหว่าง ความพร้อม และการรับรู้ กับทัศนคติในการพัฒนา ตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว

นพดล นพมณี¹

(วันที่รับบทความ: 27 เมษายน 2563; วันที่แก้ไข: 15 พฤษภาคม 2563; วันที่ตอบรับ 14 มิถุนายน 2563)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อม และการรับรู้ กับทัศนคติ ต่อการพัฒนาตามมาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 50 คน เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความพร้อมตามหลักบริหาร 4M ส่วนที่ 3 การรับรู้ และส่วนที่ 4 ทัศนคติ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าความตรงของเนื้อหาสูงกว่า 0.50 ทุกข้อ และความเชื่อมั่นโดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคเท่ากับ 0.86 และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานคือสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการพัฒนาตามมาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07$, S.D.=0.57) ระดับการรับรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$, S.D.=0.53) และระดับทัศนคติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.71$, S.D.=0.44) ทัศนคติในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการพัฒนาตามมาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับปานกลาง ($r=0.336$, p-value = 0.009) โดยความคาดหวังมีความสัมพันธ์กับความพร้อมโดยรวมในระดับปานกลาง ($r=0.356$, p-value=0.011) ด้านความเข้าใจ และความรู้สึกมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในระดับต่ำ ($r=0.254$, p-value=0.075, $r=0.252$, p-value=0.078) ทัศนคติในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการรับรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับระดับปานกลาง ($r=0.430$, p-value = 0.002) โดยด้านความเข้าใจ และความคาดหวัง มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในระดับปานกลาง ($r=0.430$, p-value = 0.002, $r=0.393$, p-value=0.005) และด้านความรู้สึกมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r=0.180$, p-value=0.212) ปัจจัยอื่นที่มีความสำคัญคือสัมพันธ์ภาพของเจ้าหน้าที่ต่อเครือข่ายในชุมชน ที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนา ส่วนขนาดของหน่วยบริการตามสัดส่วนประชากร ไม่ส่งผลต่อวิธีการพัฒนา แต่ส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณ เนื่องจากมีหน่วยบริการมากกว่าอำเภออื่นที่มีสัดส่วนประชากรใกล้เคียงกัน

คำสำคัญ : ปัจจัยบริหาร 4M, รพ.สต.ติดดาว, การรับรู้, ทัศนคติ, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

¹ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่,

E-mail: n.nopmanee@gmail.com

Corresponding author: นพดล นพมณี, E-mail: gunmung@gmail.com

Correlations between Readiness, Perceptions and Attitudes of Health Providers toward the Five Stars Standard Criteria of Sub-district Health Promoting Hospital Quality Development

Noppadon Nopmanee¹

(Receive 27th April 2020; Revised: 15th May 2020; Accepted 14th June 2020)

Abstract

A cross-sectional research aimed to determine correlations between readiness, perception and attitude toward the five stars standard criteria of sub-district health promoting hospital (SD-HPHs) quality development. The samples were 50 health providers that worked under the supervision of the Phrao district health office, Chiangmai province. The quantitative data were collected by questionnaires that consisted of 4 parts: Part 1 General information; Part 2 Readiness in 4M management strategy; Part 3 Perception; and Part 4 Attitude. The content validity was verified by 5 experts and its validity index was more than 0.50 all items. The alpha cronbach's coefficient was 0.86. The qualitative data were collected by group discussion. The quantitative data were analyzed by frequency, mean, percentage standard deviation and Pearson correlation coefficient. The qualitative data were analyzed by content analysis.

The results revealed that the mean score of readiness in the five stars standard criteria of (SD-HPHs) quality development was at a middle level ($\bar{X}$ =3.07, SD=0.57). The mean score of perception was at a middle level ($\bar{X}$ =3.35, SD=0.53). The mean score of attitude was at a high level ($\bar{X}$ =3.71, SD=0.44). Regarding testing associations, attitude and expectation had their significant correlations with readiness in the five stars standard criteria of SD-HPHs quality development at middle levels ($r=0.336$, $p\text{-value} = 0.009$), and $r=0.356$, $p\text{-value}=0.011$), respectively). In addition, recognition and feeling had their correlations with readiness at low levels ($r=0.254$, $p\text{-value}=0.075$, $r=0.252$, $p\text{-value}=0.078$, respectively). Attitude had its significant correlation with perception at a middle level ($r=0.430$, $p\text{-value}=0.002$). Recognition and expectation had their correlation with perception at middle levels ($r=0.430$, $p\text{-value} = 0.002$, $r=0.393$, $p\text{-value}=0.005$, respectively), while feeling had its correlation at a low level ($r=0.180$, $p\text{-value}=0.212$). The other important factor linking to relationship between health providers and community network was important to consider in order for establishing sustainability in SD-HPHs development. The size of the SD-HPHs unit in proportion to the population did not affect the development method but affected budget allocations because there were more service units than other districts with a similar population proportion.

Keywords: 4M management strategies, Five stars, Perception, Attitude, Sub-district health promoting hospital

¹ Public Health Technical Officer, Phrao public health office Chiangmai province,

E-mail: n.nopmanee@gmail.com

Corresponding author: Noppadon Nopmanee, E-mail: gunmung@gmail.com

บทนำ

ปัจจุบันสถานื่อนามัยได้มีการยกระดับมาเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มีการให้บริการเพิ่มมากขึ้นในทุกด้าน ทั้งด้านการรักษา ส่งเสริม ป้องกัน ฟื้นฟู รวมถึงงานคุ้มครองผู้บริโภค เน้นการพัฒนาคุณภาพระบบบริการและกระบวนการบริการสุขภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นด้านสุขภาพของประชาชน มีการจัดบริการเพื่อดูแลประชาชนทุกกลุ่มแบบผสมผสานเป็นองค์รวมอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน กระทรวงสาธารณสุขจึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพหน่วยบริการสุขภาพทุกระดับ โดยเฉพาะ การพัฒนาคุณภาพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนมีสุขภาพดี เจ้าหน้าที่ มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน^{1,2} โดยในแผนยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การบริหารด้วยความเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล (Governance excellence) ประชาชนจะได้รับบริการที่ได้มาตรฐานใน 5 ประเด็น (5 ดาว 5 ดี) ได้แก่ 1.บริหารดี 2. ประสานงานดี ภาครัฐมีส่วนร่วม 3.บุคลากรดี 4. บริการดี และ 5.ประชาชนสุขภาพดี จากการดำเนินงาน พัฒนาคุณภาพหน่วยบริการปฐมภูมิ รพ.สต.ติดดาว ซึ่งเริ่มในปี 2560 เป้าหมายคือ รพ.สต.ทั่วประเทศทั้งในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 9,806 แห่ง ซึ่งในปี 2560-2561 มีหน่วยบริการปฐมภูมิผ่านเกณฑ์ระดับ 5 ดาว 5,089 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 51.90 โดยเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ในปี 2561 คือ รพ.สต.ผ่านเกณฑ์ระดับ 5 ดาว ร้อยละ 25.0 และกระทรวงสาธารณสุขเห็นความสำคัญและประโยชน์ของโครงการนี้ จึงได้ดำเนินการต่อเนื่อง ในปี 2562 โดยตั้งเป้าหมาย รพ.สต.ผ่านเกณฑ์คุณภาพระดับ 5 ดาวทั่วประเทศ ร้อยละ 60.0 (สะสมปี 2560-2562) และ รพ.สต.ผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกแห่งภายในปี 2564¹

ผู้วิจัย ได้มีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ดังกล่าว ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นโครงการ และได้มีส่วนร่วมในการถอดบทเรียนผลการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2562 ซึ่งมีข้อสังเกตคือ ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด กับการรับรู้ถึงแนวทางการพัฒนามาตรฐานหน่วยบริการ มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติของบุคลากร ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน ตลอดจนการเสริมพลังแก่ผู้ปฏิบัติงาน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมด้านปัจจัยการพัฒนา ตามหลัก 4M การรับรู้ และทัศนคติ ของบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ในพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารระดับอำเภอในพื้นที่ดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อม การรับรู้ และทัศนคติ ต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ของบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อม การรับรู้กับทัศนคติ ต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ของบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว จากบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระในการวิจัย 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, ตำแหน่ง, อายุราชการ, ระดับการศึกษา และประสบการณ์การประเมินมาตรฐานหน่วยบริการ 2) ความพร้อมตามหลักบริหาร 4M ได้แก่ Man, Money, Material, Management 3) การรับรู้ผ่านสื่อบุคคล และสื่อไม่ใช่บุคคล 4) ทักษะคิดในการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ด้านความเข้าใจ, ด้านความรู้สึกละและความคาดหวัง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (A cross-sectional research) เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แนวทางการสนทนากลุ่ม

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2563 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาวจำนวน 52 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/ รักษาการฯ จำนวน 16 คน 2) นักวิชาการสาธารณสุขหรือ เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขจำนวน 16 คน 3) นักวิชาการทันตสาธารณสุขหรือเจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุขจำนวน 4 คน และ 4) พยาบาลวิชาชีพจำนวน 16 คน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม คือ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือรักษาการฯ จำนวน 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพร้อม ตามหลักบริหาร 4M ที่สนับสนุนการพัฒนาหน่วยบริการปฐมภูมิ ให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ประกอบด้วย คน, งบประมาณ, อุปกรณ์เครื่องมือตามเกณฑ์มาตรฐาน และการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนา

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามระดับการรับรู้ต่อเกณฑ์การพัฒนาตามมาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ผ่านสื่อบุคคล และสื่อไม่ใช่บุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามระดับทัศนคติด้านความเข้าใจ ความรู้สึก และความคาดหวังต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 - 4 ข้อคำตอบเป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย และน้อยที่สุด ใช้เกณฑ์แปลผลแบบ Likert Scale ผู้วิจัยได้แบ่งระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละข้อเป็นเกณฑ์ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.80 เป็นคะแนนระดับน้อยที่สุด, คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81-2.60 เป็นคะแนนระดับน้อย, คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61-3.40 เป็นคะแนนระดับปานกลาง, คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41-4.20 เป็นคะแนนระดับสูง และคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21-5.00 เป็นคะแนนระดับสูงมาก

ชุดที่ 2 เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวทางในการสนทนากลุ่มใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ควรมี ในการพัฒนาหน่วยบริการปฐมภูมิ ตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว 2) ความเห็นเกี่ยวกับ

ปัญหาอุปสรรค ที่มีผลต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว และแนวทางแก้ไข 3) ความเห็นด้านความต้องการสนับสนุนอื่นๆ และ 4) ข้อเสนอแนะอื่นๆ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามในการวิจัยได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อที่จะตรวจสอบความถูกต้องด้านความตรง (Validity) โดยให้ลงความเห็นชอบด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษา (Wording) จากนั้นจึงนำข้อคำถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่า 0.50 วิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช เท่ากับ 0.86

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปใช้สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation coefficient) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ลำดับโครงการที่ 16/2562 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2563 และมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการวิจัย ให้กลุ่มตัวอย่างได้ทราบก่อนเก็บข้อมูลเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยความสมัครใจ โดยข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจะเก็บเป็นความลับและนำไปใช้ในทางวิชาการเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างอาจไม่ยอมตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างสามารถข้ามหรือยุติการตอบแบบสอบถามได้ตลอดเวลา

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 62.00) ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 50 ปี ขึ้นไป (30.00%) ($\bar{X}=40.41, SD=11.81$) อายุราชการหรืออายุงานส่วนใหญ่ระหว่าง 0-10 ปี (ร้อยละ 46.00) ($\bar{X}=16.30, SD=12.24, \max=39, \min=0$) เป็นตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ (ร้อยละ 36.00) และผอ.รพ.สต. (ร้อยละ 30.00) ระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 80.00) และสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 16.00) มีประสบการณ์ด้านการประเมินมาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว (ร้อยละ 62.00) และประสบการณ์การประกวด รพ.สต.ดีเด่น (ร้อยละ 36.00)

ความพร้อมตามหลักบริหาร 4M ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07, S.D.=0.57$) รายงานพบว่าความพร้อมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X}=3.31, S.D.=0.87$) ด้านงบประมาณ ($\bar{X}=2.64, S.D.=0.69$) ด้านอุปกรณ์เครื่องมือตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ($\bar{X}=2.79, S.D.=0.89$) และด้านการจัดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนา ($\bar{X}=3.32, S.D.=0.68$) ตามลำดับ

การรับรู้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35, S.D.=0.53$) โดยการรับรู้ผ่านสื่อบุคคล และการรับรู้ผ่านสื่อไม่ใช่บุคคลอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ($\bar{X}=3.61, S.D.=0.62$), ($\bar{X}=3.51, S.D.=0.68$)

ด้านทัศนคติภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.71, S.D.=0.44$) รายงานพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับสูง คือด้านความเข้าใจ ($\bar{X}=3.51, S.D.=0.51$) ด้านความรู้สึกรัก ($\bar{X}=3.96, S.D.=0.43$) และด้านความคาดหวังต่อเกณฑ์การประเมินมาตรฐานรพ.สต.ติดดาว ($\bar{X}=3.67, S.D.=0.68$) (ดังตารางที่ 1)

ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมกับทัศนคติต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว พบว่าภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่

ในระดับปานกลาง ($r=0.366, p\text{-value}=0.009$) โดยความสัมพันธ์ด้านอัตราการเข้าถึงและศักยภาพบุคลากร กับทัศนคติด้านความเข้าใจด้านความรู้สึกละและด้านความคาดหวังต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว อยู่ในระดับต่ำ ทั้ง 3 ด้าน ($r=0.039, p\text{-value}=0.789$), ($r=0.03, p\text{-value}=0.820$), ($r=0.125, p\text{-value}=0.387$) ความสัมพันธ์ด้านงบประมาณกับทัศนคติ อยู่ในระดับต่ำทั้ง 3 ด้าน ($r=0.128, p\text{-value}=0.377$), ($r=0.142, p\text{-value}=0.325$), ($r=0.202, p\text{-value}=0.005$) สำหรับความพร้อมด้านอุปกรณ์เครื่องมือ กับทัศนคติ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r=0.374, p\text{-value}=0.014$), ($r=0.382, p\text{-value}=0.006$) แต่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติด้านความรู้สึกละในระดับต่ำ ($r=0.294, p\text{-value}=0.039$) ส่วนความพร้อมด้านการจัดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนา มีความสัมพันธ์กันกับทัศนคติในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน เช่นกัน ($r=0.483, p\text{-value}=0.001$),

($r=0.368, p\text{-value}=0.009$), ($r=0.435, p\text{-value}=0.002$) (ดังตารางที่ 2)

ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ กับทัศนคติพบว่า ภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.430, p\text{-value}=0.002$) โดยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ผ่านสื่อบุคคลกับทัศนคติด้านความเข้าใจ และความคาดหวัง ต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.34, p\text{-value}=0.015$), ($r=0.328, p\text{-value}=0.020$) แต่มีความสัมพันธ์กันกับทัศนคติด้านความรู้สึกละในระดับต่ำ ($r=0.201, p\text{-value}=0.161$) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ผ่านสื่อไม่ใช่บุคคลกับทัศนคติด้านความเข้าใจ และความคาดหวังต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.366, p\text{-value}=0.009$), ($r=0.319, p\text{-value}=0.024$) แต่มีความสัมพันธ์กันกับทัศนคติด้านความรู้สึกละในระดับต่ำ ($r=0.083, p\text{-value}=0.566$) (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 1 ความพร้อมตามหลักบริหาร 4M การรับรู้และทัศนคติ ต่อการประเมิน รพ.สต.ติดดาว (n=50)

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ความพร้อมตามหลักบริหาร 4Mต่อการประเมิน รพ.สต.ติดดาว	3.07	0.57	ระดับปานกลาง
ด้านอัตราการเข้าถึง และศักยภาพบุคลากร	3.31	0.87	ระดับปานกลาง
ด้านงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนา รพ.สต.ติดดาว	2.64	0.69	ระดับปานกลาง
อุปกรณ์เครื่องมือตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว	2.79	0.89	ระดับปานกลาง
ด้านการจัดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนา	3.37	0.56	ระดับสูง
การเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว	3.35	0.533	ระดับปานกลาง
การเรียนรู้เกณฑ์มาตรฐานฯ ผ่านสื่อบุคคล	3.61	0.62	ระดับสูง
การเรียนรู้เกณฑ์มาตรฐานฯ ผ่านสื่อไม่ใช่บุคคล	3.51	0.68	ระดับสูง

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ทัศนคติต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต. ตีตดาว	3.71	0.44	ระดับสูง
ทัศนคติด้านความเข้าใจ	3.51	0.51	ระดับสูง
ทัศนคติด้านความรู้สึกร	3.96	0.43	ระดับสูง
ทัศนคติด้านความคาดหวัง	3.67	0.68	ระดับสูง

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมทั้งทัศนคติในการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน
รพ.สต. ตีตดาว (n=50)

ทัศนคติรายด้าน	ความพร้อมตามหลักบริหาร 4M	
	Pearson Correlation(r)	p-value
ทัศนคติด้านความเข้าใจภาพรวม	.254	.075
ด้านอัตราการเข้าถึง และศักยภาพบุคลากร	-.039	.789
ด้านงบประมาณ	.128	.377
ด้านอุปกรณ์	.374	.014
ด้านการจัดการ	.483	.001
ทัศนคติด้านความรู้สึกรภาพรวม	.252	.078
ด้านอัตราการเข้าถึง และศักยภาพบุคลากร	.033	.820
ด้านงบประมาณ	.142	.325
ด้านอุปกรณ์	.294	.039
ด้านการจัดการ	.368	.009
ทัศนคติด้านความคาดหวังภาพรวม	.356	.011
ด้านอัตราการเข้าถึง และศักยภาพบุคลากร	.125	.387
ด้านงบประมาณ	.202	.005
ด้านอุปกรณ์	.382	.006
ด้านการจัดการ	.435	.002
ภาพรวม	.366	.009

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับทัศนคติในการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต. ติดดาว (n=50)

ทัศนคติรายด้าน	การรับรู้ผ่านสื่อประเภทต่างๆ	
	Pearson Correlation (r)	p-value
ทัศนคติด้านความเข้าใจภาพรวม	.430	.002
ผ่านสื่อบุคคล	.344	.015
ผ่านสื่อไม่ใช่บุคคล	.367	.009
ทัศนคติด้านความรู้สึกรวม	.180	.212
ผ่านสื่อบุคคล	.201	.161
ผ่านสื่อไม่ใช่บุคคล	.083	.566
ทัศนคติด้านความคาดหวังภาพรวม	.393	.005
ผ่านสื่อบุคคล	.328	.020
ผ่านสื่อไม่ใช่บุคคล	.319	.024
ภาพรวม	.430	.002

ผลการศึกษาปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว โดยการประชุมกลุ่ม

ผู้ร่วมประชุมกลุ่มเป็น ผอ.รพ.สต.ทั้ง 16 แห่ง ในพื้นที่อำเภอพร้าว ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการรับสนองนโยบาย รวมถึงเป็นผู้กำหนดแผนพัฒนา และถ่ายทอดภารกิจเพื่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว แก่บุคลากรทุกระดับในสังกัดหน่วยบริการตน ได้ร่วมแสดงแนวคิด และข้อเสนอแนะตามประเด็นคำถาม 4 ประเด็น โดยสรุปดังนี้

1) ปัจจัยสำคัญที่ควรมีในการพัฒนาหน่วยบริการปฐมภูมิ ตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ได้แก่ 1.1 สัมพันธภาพระหว่างเครือข่ายต่อบุคลากรในหน่วยบริการ ที่จะนำมาซึ่งความร่วมมือ และให้การสนับสนุนการพัฒนาหน่วยบริการ^{3,4} 1.2 ความรู้ ความเข้าใจในเกณฑ์

การพัฒนาแต่ละหมวด แต่ละด้าน ของบุคลากรในหน่วยบริการ ที่ต้องปฏิบัติให้เป็นในแนวทางเดียวกัน^{1,2} 1.3 การสนับสนุนของหน่วยบริการในเครือข่ายเดียวกัน เป็นทีมพี่เลี้ยง ภายใต้นโยบายการพัฒนา และแหล่งทรัพยากรจากแม่ข่ายเดียวกัน 1.4 ผอ.รพ.สต. ควรรับรู้ และเข้าใจแนวคิดของเกณฑ์ทุกหมวด ทุกด้าน เพื่อการสนับสนุน และอำนวยความสะดวกได้ทุกด้าน 1.5 ต้นทุนทางสังคม และต้นทุนพื้นฐานต่างๆ ของการพัฒนา ที่ควรมีมาก่อนการรับการประเมิน คือมีการศึกษาค้นหาข้อดี และส่งเสริมให้เป็นปัจจัยเสริม เพื่อนำมาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนา^{3,4}

2) ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขที่มีผลต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ได้แก่ 2.1 การถ่ายทอดเกณฑ์ และการตีความไม่ตรงกันระหว่างผู้รับการประเมิน ทีมพี่เลี้ยง กับคณะกรรมการผู้ประเมิน 2.2 บุคลากร

ไม่เพียงพอ⁵ ทั้งด้านการให้บริการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชน และการพัฒนาหน่วยบริการตามเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ และมีความรู้สึกถึงภาระงานที่เพิ่มขึ้นเมื่อถูกเป็นหน่วยรับประเมิน 2.3 โครงสร้างอาคาร ที่สร้างตามแบบของกองแบบแผน แต่ไม่เอื้อต่อเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ต้องระดมทุนและงบประมาณเพื่อปรับปรุงค่อยข้างสูง⁶ 2.4 ขนาดของหน่วยบริการ S, M, L ไม่เป็นปัญหาในการพัฒนา แต่จำนวนหน่วยบริการที่มีมากกว่าอำเภออื่นถึง 2 เท่า โดยที่ขนาดประชากรใกล้เคียงกัน เป็นปัญหามากกว่า เพราะได้รับงบประมาณตามสัดส่วนประชากรเท่ากัน² ทำให้สัดส่วนงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาต่อหน่วยบริการน้อยกว่าอำเภออื่น 2.5 ปัจจัยภายนอก ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนา เช่น บริบททางสังคมระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล สถานการณ์ทางการเมือง สถานการณ์โรคติดต่อที่สำคัญในพื้นที่ ล้วนส่งผลต่อการพัฒนา เช่น การได้รับมอบหมายให้ดำเนินการภารกิจเร่งด่วนจากนโยบายทางการเมืองที่ต้องการข้อมูลและผลลัพธ์โดยเร็ว การรับมือกับสถานการณ์โรคติดต่อที่สำคัญเช่น COVID-19 โรคไข้เลือดออก ฯลฯ

3) ความต้องการสนับสนุนอื่นๆ ได้แก่ 3.1 ขอบุคลากรจากหน่วยบริการข้างเคียง ในเครือข่ายเดียวกัน ช่วยเหลือในการพัฒนา 3.2 การเป็นเจ้าของภารกิจในการพัฒนาร่วมกันทั้งเครือข่ายอำเภอ หรือให้ทุกหน่วยบริการเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาไปด้วยกัน แม้จะไม่ใช่วิทยบริการที่รับประเมินในปีนั้นๆ 3.3 การขับเคลื่อนแผนงานงบลงทุน และงบค่าเสื่อม ที่เป็นส่วนสำคัญของการเติมเต็มส่วนขาดตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ให้ทันเวลา ก่อนวันรับประเมิน

4) ข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้แก่ 4.1 การให้คณะกรรมการผู้ประเมิน มีมาตรฐานเดียวกัน

หรือควรเป็นคณะเดียวกันในการประเมินมาตรฐาน รพ.สต.ทุกแห่ง ซึ่งการใช้ดุลพินิจ หรือการตีความถึงแนวคิดการพัฒนา หรือเจตนารมณ์ของเกณฑ์การประเมิน ควรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือเอื้อต่อการพัฒนา และเพื่อยกระดับมาตรฐานหน่วยบริการเป็นสำคัญ 4.2 รูปแบบการพัฒนามาตรฐานหน่วยบริการ มีเกณฑ์ประเมินหลากหลาย (Award or Reward) ที่มีความคล้ายกัน ควรบูรณาการเกณฑ์เข้าด้วยกัน เพื่อลดภาระงาน และสร้างขวัญกำลังใจที่ดี รวมถึงส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนโดยรวม

การอภิปรายผล

1) โดยภาพรวมด้านความพร้อมตามหลักบริหาร 4M พบว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน รพ.สต. พื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ มีความพร้อมรับการประเมิน ในระดับปานกลาง ภายใต้ความขาดแคลนบุคลากร สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องภาระงานและผลิตภาพกำลังคนในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ของวิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร และคณะ⁵ กล่าวว่าในภาพรวม รพ.สต. ยังมีความขาดแคลนกำลังคนเมื่อเทียบกับภาระงาน อัตรากำลัง บุคลากรที่มีในปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับกรอบอัตรากำลังที่สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขกำหนด และงบประมาณที่จัดสรรตามประชากรสิทธิ UC² แต่อนุมานได้ว่ามีความเพียงพอ และเหมาะสมพอสมควร และสามารถผ่านการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว

2) ได้ด้านการรับรู้โดยภาพรวมพบว่าระดับการรับรู้ต่อเกณฑ์การประเมิน ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน รพ.สต.พื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง อนุมานได้ว่า มีการรับรู้เพียงพอต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ได้

3) ด้านทัศนคติต่อเกณฑ์การประเมิน โดยภาพรวมด้านทัศนคติ พบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน รพ.สต.พื้นที่อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ มีระดับทัศนคติ ต่อการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว อยู่ในระดับสูง และอนุมานได้ว่า เจ้าหน้าที่ที่มีทัศนคติที่ดี และพร้อมที่จะดำเนินการพัฒนาหน่วยบริการให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว

4) ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมตามหลักบริหาร 4M กับทัศนคติต่อเกณฑ์การประเมินของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน รพ.สต.พื้นที่อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง หมายถึงความพร้อมตามหลักบริหาร 4M มีผลต่อทัศนคติโดยรวมของเจ้าหน้าที่ฯ พอสมควร ด้วยความพร้อมที่ดีในด้านบุคลากร ที่มีศักยภาพ และเต็มใจที่จะพัฒนาหน่วยบริการให้มีมาตรฐาน^{3,7,8} โดยยังมีกังวลด้านความขาดแคลนด้านงบประมาณ และทรัพยากรในการพัฒนา ประกอบกับมีความซับซ้อนของการจัดการ และข้อจำกัดตามบริบทพื้นที่ ที่ต้องแสวงหาความร่วมมือทั้งจากภายใน และภายนอกองค์กร ภายใต้อิทธิพลที่รุนแรงจากปัจจัยภายนอก เช่น สถานะเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง แต่อนุมานได้ว่ายังส่งผลต่อทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนา และผ่านเกณฑ์มาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ได้

5) ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ กับทัศนคติต่อเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพื้นที่อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง หมายความว่าระดับการรับรู้เกณฑ์การประเมินฯ มีผลต่อทัศนคติโดยรวมของเจ้าหน้าที่ฯ พอสมควร โดยส่วนใหญ่รับรู้ถึงความจำเป็น และรายละเอียดเกณฑ์การประเมิน จากการพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน มีความรู้และความมั่นใจ

มากพอ มีเอกสารรายละเอียดให้ทำการศึกษา ทบทวน เกิดการมอบหมายภารกิจให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมพัฒนาตามเกณฑ์ได้อย่างชัดเจน^{6,7,9,10} ผู้ความคาดหวังที่จะได้รับการรับรองมาตรฐาน และมีความสุขกับการทำงานต่อไป การค้นหาปัจจัยอื่นๆ สรุปได้ 2 ปัจจัยสำคัญ คือ 1) การพัฒนาสัมพันธ์ภาพระหว่างเครือข่าย³ กับบุคลากร ที่จะนำมาซึ่งความร่วมมือ และให้การสนับสนุนการพัฒนาหน่วยบริการ ในทุกเกณฑ์ ด้วยการส่งเสริมความพึงพอใจ ความเข้าใจ และความรู้สึกเป็นเจ้าของของหน่วยบริการ รวมถึงการบริหารต้นทุนทางสังคม^{3,6} 2) การจัดการองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้าง และภารกิจการพัฒนา ที่ชัดเจน สื่อสารสร้างความเข้าใจทั้งในหน่วยบริการที่รับการประเมิน และแม่ข่ายหรือต้นสังกัด ภายใต้ทรัพยากรแหล่งเดียวกัน โดยให้ถือว่าเป็นภารกิจที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันทั้งเครือข่าย ต้องวิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการพัฒนา และประเมินผลด้วยกัน^{4,5,7} สำหรับข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้แก่ 1) ความซ้ำซ้อนของการประเมิน ควรบูรณาการเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพของหน่วยงาน /กรม กองต่างๆ กับเกณฑ์การพัฒนา รพ.สต.ติดดาว⁴ 2) ระดับเขต /ประเทศ ควรจัดอบรมฟื้นฟูศักยภาพทีมเยี่ยมเสริมพลัง ให้มีความเข้าใจในหลักคุณภาพมากกว่าการจัดอบรมที่ใช้เกณฑ์ รพ.สต.มาเป็นประเด็น โดยไม่สร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างแท้จริง 3) ควรมีหน่วยงาน /องค์กร ที่ทำหน้าที่ประเมินเพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกัน⁴

ข้อเสนอแนะ

1) ด้านความพร้อม ตามหลักบริหาร 4M พบว่าบุคลากรมีความพร้อมในระดับปานกลาง มีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนา พร้อมทั้งมีการสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือที่เพียงพอในระดับปานกลาง แต่มีความขาดแคลน

ด้านงบประมาณเพื่อการพัฒนา และมีสัดส่วนการใช้งบประมาณไปกับการปรับปรุงโครงสร้างอาคารสถานที่สูงมาก ซึ่งเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐาน รพ.สต.ติดดาว จะให้ความสำคัญกับการบริการ การบริหารจัดการ และคุณภาพชีวิตของประชาชนและบุคลากร มากกว่าคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม^{4,6,11,12}

2) ด้านการรับรู้ ต่อเกณฑ์การพัฒนา มาตรฐาน รพ.สต. ติดดาว ผลการศึกษายืนยันถึงการรับรู้ที่ค่อนข้างสูง ผ่านสื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ที่ได้จากการประชุมอบรม ที่สามารถศึกษาซ้ำได้ และเผยแพร่ให้กับผู้เกี่ยวข้องได้ศึกษา ทบทวนได้ ประกอบกับการได้พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเทคนิคต่างๆ กับเพื่อนร่วมงาน ทำให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น จึงเสนอแนะให้ผู้มีประสบการณ์ หรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเกณฑ์การประเมินด้านต่างๆ ได้ใช้เทคนิคการพูดคุย การเยี่ยมเสริมพลัง การให้กำลังใจ แก่ผู้ปฏิบัติเพื่อสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน

3) ด้านทัศนคติ โดยภาพรวมทุกด้าน เจ้าหน้าที่เห็นด้วยในระดับสูง ที่หน่วยบริการต้องมีการพัฒนามาตรฐาน โดยจะรู้สึกภาคภูมิใจ และมีความสุขกับการทำงานมากขึ้น^{8,10,11} ถ้าผ่านการรับรองมาตรฐาน ทั้งยังมีความคาดหวังว่าประชาชนจะพึงพอใจในบริการมากขึ้น และเชื่อมั่นว่า จะได้รับการสนับสนุนที่ดีจากผู้เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาหน่วยบริการ จึงควรให้ภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยบริการ³ และวางแผนพัฒนา มาตรฐานหน่วยบริการแบบเป็นขั้นเป็นตอน ไม่เร่งรัดเกินไป หรือนำหลักการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) มาปรับใช้

4) ความพร้อมตามหลักบริหาร 4M มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับทัศนคติโดยรวม ในระดับปานกลาง หมายถึง ปัจจัยทั้ง

4 ด้าน มีผลต่อทัศนคติของเจ้าหน้าที่ให้เกิดการพัฒนาให้สำเร็จได้ โดยยังมีความกังวลกับความสับสนเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งนี้ ยังสามารถเสริมสร้างความพร้อมเพิ่มเติมได้ หากได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ผ่านการจัดการที่มุ่งเป้าหมายเพื่อหน่วยรับประเมินเป็นสำคัญ และความร่วมมือจากเครือข่ายที่จะสนับสนุนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกโอกาส แต่ปัจจัยด้านบุคลากร และงบประมาณ ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับทัศนคติทุกด้าน เนื่องจากมีความขาดแคลนชัดเจน^{4,5} และจัดการเองได้ยากหรือซับซ้อน ไม่ส่งผลต่อทัศนคติให้เอื้อต่อการพัฒนา

5) ระดับการรับรู้ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ อยู่ในระดับปานกลาง เป็นผลจากเจ้าหน้าที่มีความรู้ และความเข้าใจในหลักเกณฑ์มากพอ จากการอภิปรายพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน และเอกสารคู่มือ^{6,9,12} แต่ยังมีการถ่ายทอดเกณฑ์ และการตีความไม่ตรงกันระหว่างผู้รับการประเมิน ทีมพี่เลี้ยง กับคณะกรรมการผู้ประเมิน ซึ่งอาจเกิดจากประสบการณ์ หรือความคาดหวังต่อทิศทางการพัฒนาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ยังสามารถเสริมพลัง และขวัญกำลังใจ^{4,11} ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีประสบการณ์ หรือพี่เลี้ยงด้วยบรรยากาศที่เป็นมิตรเพิ่มได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก คุณศรีเกษ ธัญญาวิชกุล รอง นพ.สสจ. เชียงใหม่ ประธานคณะกรรมการจริยธรรมวิจัย สสจ.จังหวัดเชียงใหม่, คุณรุ่งตะวัน หุตามัย รอง นพ.สสจ.เชียงใหม่, ทันตแพทย์หญิงอำพร เดชพิทักษ์ หัวหน้ากลุ่มงานทันตสาธารณสุข สสจ.เชียงใหม่, คุณภาณุภูมิ ธาวงค์ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์ สสจ.เชียงใหม่, คุณวรวัฒน์ เดชวงศ์ยา สาธารณสุขอำเภอฝาง และ

คุณก้องไพร ต้นสุชาติ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ ปฏิบัติหน้าที่ ผช.สสอ.ไชยปราการ ที่ร่วมเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่วิจัย เสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนเสร็จสมบูรณ์ รวมถึงแพทย์หญิงสุคนธ์ทิพย์ บุญยัง แพทย์ประจำ

PCC บ้านแม่ปิง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ที่อนุเคราะห์ในการเรียบเรียงตรวจสอบข้อความใน Abstract ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและพนักงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอพร้าว ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องที่กรุณาในการตอบแบบสอบถาม

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักสนับสนุนระบบสุขภาพปฐมภูมิ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. คู่มือแนวทางการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลติดดาว (รพ.สต.ติดดาว) ปี 2562. กระทรวงสาธารณสุข; นนทบุรี: 2561.
2. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. คู่มือบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563. กรุงเทพฯ: 2562.
3. มูลนิธิวิจัยพัฒนสาธารณสุขไทยและสำนักข่าว Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ. เจาะลึกระบบสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนามะเฟือง ชุมชนเข้มแข็งหนุนส่ง สู่ รพ.สต.ติดดาว. [อินเทอร์เน็ต]. อดุทธธานี: 2562 [เข้าถึงเมื่อ 4 ม.ค. 2563]. เข้าถึงได้จาก <https://www.hfocus.org/content/2017/04/13791#comment>.
4. กระทรวงสาธารณสุข. รายงานการตรวจราชการระดับจังหวัด รอบที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (จังหวัดเชียงใหม่) คณะที่ 2 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) ประเด็นที่ 1: Primary Care (รพ.สต.ติดดาว) [อินเทอร์เน็ต]. นนทบุรี; 2562 [เข้าถึงเมื่อ 4ม.ค. 2563]. เข้าถึงได้จาก http://bie.moph.go.th/e-insreport/file_report/2019-02-07-09-57-40-11.pdf.
5. วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร, กฤษดา แสงดี, บุญจพร รัชตารมย์, กมลนัธ ม่วงยิ้ม, อดิญาณ์ ศรเกษตรริน, รุ่งนภา จันทรา และคณะ. การศึกษาภาระงานและผลิตภาพกำลังคนในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล. สถาบันวิจัยระบบสุขภาพ, 2560.
6. หทัยรัตน์ คงสืบ, วิไลลักษณ์ เรืองรัตนตรัย. ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลติดดาว. วารสารวิจัยและพัฒนาด้านสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจันทนนครราชสีมา. 2561; 5(1):72-84.
7. ดัชนีวรรณ สัตย์ธรรม, ชนะพล ศรีฤๅชา. บรรยายการองค์กรและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์คุณภาพและผลงานบริการปฐมภูมิของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดชัยภูมิ. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2562; 2(1): 41-50.
8. สมยศ ศรีจารณัย, พิชญาภัสสร วรรณศิริกุล ปารณัฐ สุขสุทธิ, อรณรินทร์ ขจรวงศ์วัฒนา,

สนใจ นกดี. วิจัยประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายทีมหมอครอบครัว. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: 2558.

วันที่ 4-5 กันยายน 2555; ณ อาคารสัมมนา 1-2 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี; 2555.

9. ชลอรัตน์ ศิริเชตรกรณ์. ความรู้ ทักษะ การรับรู้ และพฤติกรรมในการรับบริการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จังหวัดอุทัยธานี. วารสารสถาบันบำราศนราดูร. 2562; 13(2):111-122.
10. เดชา คนธภักดี, นวลฉวี เพิ่มทองชูชัย, ยุพันธ์ จริยะธีรวงศ์, ฐานดา เกียรติเกาะ, นวลพรรณ พิมพ์สาร, สุพิชฌาย์ วิชิโต และคณะ, การรับรู้ของผู้บริหารโรงพยาบาลและผู้ปฏิบัติงานปฐมภูมิตอนนโยบายคลินิกหมอครอบครัว: ความเข้าใจ ความรู้สึก ความคาดหวัง ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ. วารสารวิจัยระบบสุขภาพ สถาบันวิจัยระบบสุขภาพ. 2561; 12(2):267-279.
11. อีร์ธวัช พิมพ์วงศ์. แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพติดดาวของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 2561; 7(2):115-126.
12. วรางคณา จันทรคง. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาระบบบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การประชุมผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2,